

Boyut Marine

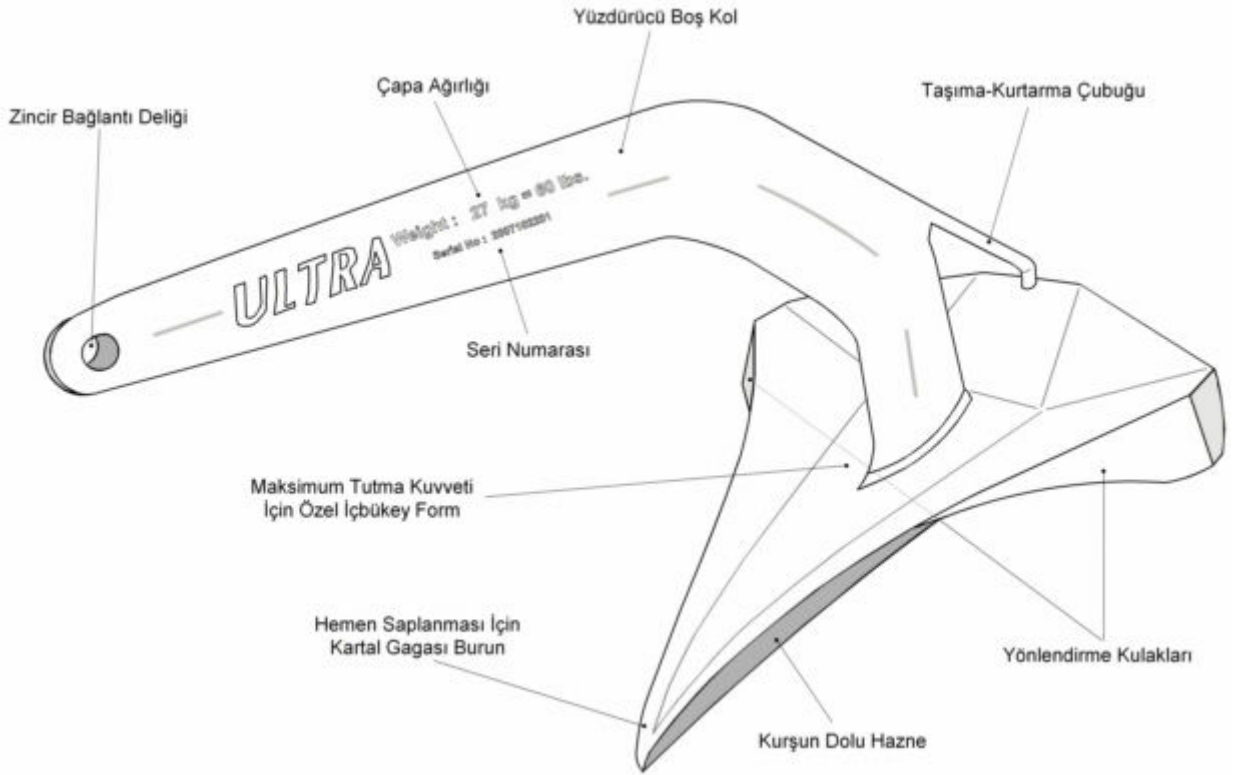

“Ultra Çapa ”Neden Farklıdır?

Bazı denizciler “bir teknenin değeri çapası kadardır” derler. Veya bazıları da, çapanın tekne için motordan bile daha önemli olduğunu düşünürler. Aslında bunun değerini en iyi bir fırtına esnasında yanındaki insanların ve kendi canını bir çapanın ucuna bağlamış olan denizciler bilir.

Peki, o halde en iyi çapa hangisidir? Bu konudaki bilgi kaynaklarımız genellikle kitaplar, arkadaşlarımızın deneyimleri veya dergilerin zaman zaman yaptıkları testlerdir. Ne yazık ki bunlar çapaları, sadece birkaç özelliği ile denerler ve kıyaslarlar. Hâlbuki denizlerdeki gerçek kullanım sırasında daha birçok özellik, olumlu veya olumsuz olarak etkisini bize gösterir. Eğer gerçek durumu bütün yönleri ile tam olarak anlamak istiyor isek, bu durumda bütün özellikleri eksiksiz olarak anlamamız ve kıyaslamamız gerekir.

Aşağıda bir çapada olmasını istediğimiz özellikler ve Ultra Çapa'nın durumu, bir liste halinde anlatılmıştır. Lütfen bildiğiniz diğer çapalar içinde bu soruları sorunuz ve cevaplarını “Ultra Çapa” ile kıyaslayınız. Neden ve ne kadar farklı olduğu net bir şekilde anlaşılacaktır.

İSTENEN ÖZELLİKLER

1. Kullanmak için deneyim gerektiriyor mu?
2. Her atıldığında mutlaka tutuyor mu?
3. Saplanmak için çekildiğinde sürükleniyor mu, yoksa sürekli aşağı yönelip tutma kuvvetini koruyor mu?
4. Fırtınada çok zorlanınca zemini yarıp boşa çıkıyor mu, yoksa daha da derine mi dalıyor?
5. Rüzgâr yönü çok değiştiğinde gevşiyor mu, yoksa sürekli aşağı yönelip tutma kuvvetini koruyor mu?
6. Birinci (ana) çapa olarak kullanılabilir mi? Sadece kumda mı tutar, yoksa her zemine yeterli midir?
7. Atıldığı yerde hemen dibe gidiyor mu?
8. Arkasında rollbar olmadan, kendiliğinden dönüp, saplanma konumuna gelebiliyor mu?
9. Eriştede tutuyor mu?
10. Kayalık zeminde tutuyor mu?
11. Mutlaka yavaş mı çekilmek zorunda, hızlı çekildiğinde bile saplanabiliyor mu?
12. Zincirin ağırlığına ihtiyaç olmadan saplanabiliyor mu?
13. Deniz zemininde hiç sürüklenmeden saplanıp, çevre tahribatını önüyor mu?
14. Kullanımını zorlaştıran, yosunların arasına dalmasını güçleştiren veya zincirin takılabileceği çıkıntılar giderilebilmiş mi?
15. Üzerinde çamur, yosun vb. 'nin kalabileceği temizlenmesi güç girintiler kapatılmış mı?
16. Atarken kendiliğinden ileri fırlayabiliyor mu?
17. Tekne başına çekerken ters gelse bile, kendiliğinden düzelebiliyor mu?
18. Baş makaraları ile ne kadar uyumlu?
19. Kol uzunluğu, atarken ve çekerken baştaki diğer mekanizmalara çarpmayacak kadar kısa mı?
20. Zorlanırsa ucu eğilir mi?
21. Zorlanırsa kolu eğilir mi?
22. Kol ile kafa arasındaki bağlantı yeterince kuvvetli mi?
23. Kol ucundaki bağlantı deliğinin etrafı yeterince takviyeli mi?
24. Kol ucu deliği, firdöndüyü kasmayacak şekilde uyumlu mu?
25. Teknenin estetiğine katkıda bulunuyor mu?

ULTRA’NIN DURUMU:

1. Hayır gerektirmez. Az bir deneyimle kullanılabilir. Çünkü diğer popüler çapalarda görülebilen yetersizlikler giderilmiştir. Demirlemede yapılabilecek birçok hatayı tolere eder.
2. Evet, uygun şekilde atılmışsa, hemen hemen her defasında tutar. Ultra’yı uygun atmak için sadece iki basit kurala dikkat edilmesi çoğu kere yeterlidir
a) Verilecek minimum kalomayı bulmak için, baş makarasından itibaren derinliği, beaufort(rüzgâr hızı) ile çarpınız.
Örnek: Derinlik=5m (baş makarasından zemine kadar),Rüzgâr hızı=6 Beaufort verilmesi gereken minimum kaloma=5x6=30m.dir.
b)Tornistan ile yavaşça çapayı çekip zemine saplayınız. Bu sırada tekne başının selam verir gibi inip kalktığını görünüz.
3. Hiç sürüklenmeden hemen zemine dalmaya başlar. Bunu sağlamak için Ultra’nın ucu zemine doğru eğiktir. En sivri noktası özellikle en alt seviyede oluşturulmuştur. Ayrıca çapanın en alt kenarı da hafif içbükey yapılarak çapa ağırlığının uçtaki bu sivri noktaya basması sağlanmıştır. Bu geometrik yapı nedeniyle, çekilen çapanın ucu derhal zemini tırmalayıp saplanmaya başlar. Bu çok önemli bir farktır. Çünkü birçok çapa saplanmak için takılacak bir yere ihtiyaç duyar. Ultra ise takılacağı yeri zorla kendisi oluşturur ve hemen zemine dalmaya başlar.
4. Pulluk tipi dışbükey çapalar gibi çok zorlandığında zemini yırtıp boşa çıkmaz. Kafa yüzeyi kepçe gibi içbükey olduğundan zemini yırtma gibi özelliği yoktur. Ancak en önemli fark ucunun aşağı doğru meyilli olmasıdır. Zorlanma ne kadar artarsa kendisini o kadar aşağıya çekip daha yüksek tutma kuvvetleri oluşturur ve kendiliğinden denge sağlar.
5. Rüzgâr yönü 180 derece dahi dönse, yeterli tutma kuvveti verebilen tek çapadır. Bunu şöyle yapar; kol zincir tarafından yana çekilince, kolda kafayı aynı yöne döndürmek ister. Bu sırada çapanın yana devrilmesi kafanın arka genişliği sayesinde engellenerek saplanma konumunda kalması sağlanır. Bu konumdaki çapa da çekildikçe saplanmaya devam edeceğinden boşa çıkmaz. Çapa, bu çalışma şeklini rüzgâr yönü değişikçe tekrarlayarak kendisini yeni duruma uyarlar ve tutma kuvvetini sürdürür.
6. Ultra çapanın oranları belirlenirken, ağırlığına oranla yüzeylerinin fazla büyük olmaması gözetilmiştir. Yani küçük bir alana büyük bir ağırlık yüklenmiştir. Bu şekilde çapanın çalışmasını olumsuz etkileyen dirençlere karşı daha etkili olması sağlanmıştır. Uç kısmına kurşun doldurularak bu etki daha da artırılmıştır. Bu olumlu etki kazanılırken, tutma yüzeyinin küçülmesi ile tutma kuvvetinden kaybedildiği zannedilebilir. Bu diğer çapalar için doğrudur. Ancak Ultra patentli özel uç formu sayesinde, kendisini zemin içinde daha aşağı çekerek yüksek tutma kuvvetlerine ulaşır. Bu sayede hem etkili saplanma, hem de etkili yüksek tutma kuvveti aynı anda sağlanmıştır. Diğer büyük yüzeyli çapalar, özellikle de alüminyum olanlarda bu durum tam tersine gerçekleşir. Bu çapalar eğer saplanırlarsa, büyük yüzeyleri nedeniyle yüksek tutma kuvvetleri verirler. Ancak bu aldatıcı bir durumdur. Hafif birer kanat şeklindeki tutma yüzeyleri ve uçları kumda iş görseler bile sert zeminde saplanmaları zordur. Hâlbuki tekne başında duran çapanın her türlü zeminde iş görmesi gereklidir. Ultra her türlü zeminde yeterlidir. Bu nedenle birinci çapa olarak kullanılmaya uygundur.
7. Ultra’nın ağırlığına oranla yüzeyleri aşırı büyük olmadığı için atıldığı yerde hemen dibe oturur. Ancak büyük yüzeyli, özellikle de alüminyum gibi hafif çapalar hemen dibe gidemezler. Genellikle yüzerek kayıp, istenenden başka bir yere giderler. Tam istenen yere gitse bile zincir daha önce ineceği için, zincirin üstüne düşer ve tutma problemi oluştururlar.
8. Rollbar, ters düşen bir çapayı döndürüp, saplanma konumuna getirmek için basit ve ucuz bir çözümdür. Ancak bu tür çapalar bir miktar saplandıktan sonra rollbarın ciddi derecede direnç yapması nedeniyle, zemin içinde fazla derine inemezler. Bu nedenle önce iyi tuttuğu zannedilen bu çapalar, fazla zorlandıklarında yüzeye yakın oldukları için boşa çıkabilirler. Ultra, rollbar kullanmadan bu problemi çözmüştür. Bunu şu şekilde yapar; kol içi boş yapılarak hafifletilmiş, buradan kazanılan ağırlık ise, kurşun olarak çapanın alt tarafına konmuştur. Yani ağırlık merkezi büyük ölçüde aşağı doğru kaydırılmıştır. Böylece eğer Ultra zemine ters düşerse, kol arkasındaki direnç yapmayan çubuğun desteği ve ağırlık merkezinin yeri yardımı ile kolayca dönüp saplanma konumuna gelir. Eğer herhangi bir nedenle dönüşünü tamamlayamamışsa o zaman da zincirin yukarıdan çekilmesi ile

bunu hemen tamamlar. Fakat bu anlatılanların hiçbiri gerçekleşme dahi, Ultra yan konumda bile zemine saplanabilecek geometriye sahiptir.

9. Denizlerde sık sık rastladığımız 50–60 cm kadar yüksekliği olan yosunlar Ultra Çapa'lar için tutma sorunu yaratmaz. Ancak çok ender de olsa bazı bölgelerde 2 m. ve daha yukarı boylarda, adeta bir mısır tarlası görünümünde yosunlar vardır. Çapanın gerçekten yüksek tutma kuvveti verebilmesi, bu yosunların liflerine değil kökünün altındaki zemine saplanması ile olur. Bunun için de önce ağırlığı ile bu yosunları ezmesi ve çekilince de kökün altına girmesi gerekir. Bu kadar yüksek yosunların ezilmesinde çapa geometrisi değil, ağırlığı daha önemlidir. Bizim deney ve gözlemlerimize göre, 45 kg' ın altındaki hiçbir marka çapa (admiralty dahil)bu yosunları tam olarak ezememektedir. Hatta bazı marka çapalar geniş yüzeyleri nedeniyle daha ağır bile olsalar, yosunların üzerinde kaymaktadırlar. Ultra da ise, minimum 45 kg ve daha büyük olanlar, yüzeyinin abartılmamış olması, çıkıntıları olmaması ve sivriligi nedeniyle bunları başarıyla saplanabilmektedir. Ancak iyi bir denizcinin, denizdeki yaşamı korumak için mecbur kalmadıkça bu tür yerlere demir atmamasını öneririz.

10. Çapaların kayalıklar arasındaki tutunması saplanma şeklinde değil, bir kanca şeklinde takılması ile olur. Ultra çapanın özellikle ucu bunun için çok daraltılmış ve sivri ucu en altta konumlandırılmıştır. Bu özellikleri nedeniyle en küçük bir aralıktan dahi takılarak yararlanır. Ayrıca takılması gereken ucun sadece bir adet olması bir avantajdır. Çünkü birden fazla uçlu çapaların dengeli bir şekilde yük taşıyabilmesi için uçların kayalar arasında dengeli girmiş olması gerekir. Halbuki genellikle uçlardan biri tutsa bile diğeri boşta kalır. Bu şekilde tutmuş bir çapa çekildiğinde çoğu kere dönüp kurtulur.Güvenli değildir.

11. Saplamak istediğimiz herhangi bir çapa, eğer hızlı çekilirse, genellikle ucu kayar zemine giremez. Ultra'nın ise ucu, özellikle aşağı doğru yönlendirilmiş ve en sivri noktası en alt tarafta oluşturulmuştur. Ayrıca kurşun ile de ağırlaştırılmıştır. Bu özellikleri ile Ultra Çapa çekilmeye başlandığında daha hızlanmadan derhal zemini tırmalar ve saplanır. Fakat bu özellikler o kadar etkilidir ki başka çapaların tutamayacağı kadar hızlı çekilmesi halinde bile çoğu kere iş görür ve saplanmasını sağlar.

12. Ultra Çapa'nın ucunun aşağı dönük olması, ona hiçbir çapada olmadığı kadar etkili saplanma özelliği katmıştır. Patent ile tescil edilmiş bu özellik nedeniyle, ayrıca bir zincir ağırlığı ile aşağı doğru yönlendirilmeye ihtiyacı yoktur.

13. Evet, ucunun aşağı dönük olmasının sağladığı alışılmışın üstündeki saplanma özelliği nedeniyle, çekildiğinde hemen hiç sürüklenmeden saplanmaya başlar. Bu nedenle deniz zeminine yaptığı etki son derece düşüktür. Diğer çapalara göre, en çevre dostu çapadır.

14. Ultra Çapa üzerinde kullanımını veya çalışmasını zorlaştırabilecek hiçbir çıkıntı yoktur. Bu durum, çalışma tarzının diğer çapalardan farklı olması sayesinde elde edilmiştir.

15. Ultra Çapa üzerinde temizlenmesi güç olabilecek hiçbir açıklık bırakılmamıştır.

16. Ultra Çapa atmak istediğinizde, kendiliğinden ileri fırlar. Arkasından itmenize gerek yoktur. Bu, ağırlık merkezinin büyük ölçüde çapanın alt tarafına yoğunlaştırılması ile elde edilmiştir.

17. Ultra Çapa denizden çıkarken, eğer baş makarasına ters geliyorsa, kol ucu makaraya biraz girip, çapa 45 derece kadar kalktığında güçlü bir şekilde kendiliğinden dönüp düzeler. Ağırlık merkezinin açıklığı nedeniyle bunu çok etkili bir şekilde yapar. Eğer baş makarası salıncaklı tip ise, çapa kolu önce düşey konumda içeri girer ve daha sonra salıncak ile birlikte kalkmaya başlar bu durumda gene çapa dönmek istediğinde, salıncak iç ölçüsünün buna engel olmayacak kadar geniş olması gerekir. Aksi halde genişlik dar ise, dönmek isteyen kolu anahtar ağı gibi tutar ve izin vermez.

Bir diğer sorun da ırgat çekme hızının çok yüksek olmasıdır. Bazı ırgatlar dönüp düzelmekte olan çapayı, bu hareketi tamamlayamadan, ters olarak baş makarasına alabilirler. Bu durumda çapa baş makarasına girmeye başladığında, ırgatı 1 saniye kadar durdurmak, çapanın dönüp düzelmesi için yeterli olacaktır. Daha sonra ırgat tekrar çalıştırılıp, çapa düz olarak yerine oturtulur. Dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta; bu dönüp düzleme hareketi sırasında çapanın baş makarasından dışarı fırlaması olasılığıdır. Bu ancak çok kaba dalgalı bir ortamda ve nadiren olabilir. Bunu önlemek için baş makarasının ucunda "ters U" şeklinde bir köprü olması gereklidir.

18. Ne yazık ki baş makaraları hakkında bir standart oluşmamıştır. Teknelerin baş makaraları birbirlerinden çok farklılıklar göstermektedirler. Bu şartlar içinde herhangi bir çapa'nın baş makaralarına %100 uyumlu

olması mümkün değildir. Ancak Ultra çapa'nın kol formu üzerinde titizlikle çalışılmış, yüzlerce farklı tekne üzerinde denenmiş ve olabilecek en uyumlu hale getirilmiştir. Ultra Çapa artık teknelerin yaklaşık % 90'ın da hiçbir tadilata gerek bırakmadan uyumlu olabilmektedir.

19. Ultra Çapanın kol boyu, diğer eski model çapalardan daha kısadır. Bu, çalışma özelliklerinden hiç ödün vermeden sağlanabilmiştir. Bu nedenle, özellikle yelkenli teknelerin furling makaralarına hemen hemen hiç değmeden yerine oturabilir.

20. Ultra 'da ağırlığı bir tarafa olabildiğince kaçırabilmek için, yapısını oluşturan saç kalınlıkları özellikle ince seçilmiştir. Bu durumda ucunun zayıf kalabileceği düşünülebilir. Bu nedenle çapanın uç kısmı içten yeteri kadar takviye edilmiştir.

21. Teknolojide kullanılan bütün malzemelerin bir dayanım sınırı vardır. Bu sınır aşılsa malzeme tahrip olur. Ultra Çapa'nın kolunu hafifletebilmek için kol özellikle kalın yapılmamıştır. Ancak kol kesiti yükü dengeli olarak yayarak, ince ve hafif kesite rağmen, yüksek mukavemet değerleri verebilecek bir forma sahiptir. Ayrıca bu durum denizde kullanılan Ultra Çapaların hiç birinin kolunun henüz eğilmemiş olmasıyla da doğrulanmaktadır. Çünkü kol tasarlanırken teknenin karşılaşabileceği ağır şartlarda dikkate alınmıştır. Fakat bir gün kayalar arasına sıkışmış bir çapanın kolu, yana doğru kapasitesinin çok üstünde bir kuvvet ile zorlanırsa elbetteki eğilebilir.

22. Ultra Çapa'nın kolu ile kafası arasındaki bağlantı her türlü ağır şart düşünülerek şekillendirilmiştir. Kaynaklı olduğundan çözülme riski yoktur. Kafa sacının arka tarafına gizli takviyeler yapılarak yeterli mukavemet sağlanmıştır.

23. Kol ucundaki bağlantı deliğinin etrafı, kesitinin çok küçük olması ve bütün ağır kullanım şartları dikkate alınarak, özellikle takviye edilmiştir.

24. Kol ucundaki bağlantı deliği özellikle dairesel yapılmıştır. Oval delik değildir. Bu şekilde zincirin tersten çekilmesi halinde kol + firdöndü + zincir grubunun kasılarak "Z" haline gelmesi önlenmiştir

25. Ultra'nın hiç bir detayı estetik düşüncesiyle yapılmamıştır. Tüm detaylar tamamen çalışma fonksiyonlarıyla ilgilidir. Ancak birbirini destekleyen doğru detaylar bir araya gelince, doğal bir harmoni kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Bu görünüm güven verici olduğu kadar, aynı zamanda gözü de okşayan bir estetik yaratmıştır. Teknenin en görünen noktasında, güzelliğine katkıda bulunur.